

TRGOVSKI LIST

časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 26. junija 1923.

ŠTEV. 73.

Politični odhod ljutomerske železnice.

Pretekli ponedeljek in torek dne 18. in 19. junija se je vršil politični obhod železniške zveze Ormož-Ljutomer in Murska Sobota in sicer za oni del, ki leži v okolišju ljutomerskega političnega okraja. Razpis in prireditelj političnega obhoda se je bila iz neznanih razlogov za celo četrtletje zavlekla in je vladalo med prebivalstvom že veliko ogorčenje nad tem, da se že od novega leta vršijo zemeljska in gradbena dela, ne da bi se uvedlo razglasitveno postopanje in da bi se bilo vprašalo interesente za mnenje in jim dalo priliko, da izrazijo svoje želje in zahteve.

Politični obhod trase se je izvršil brez vsakega incidenta in je prišlo povsod do sporazuma. Zastopnik gradbene sekcije inž. Pristovšek je ugodil vsaki utemeljeni želji interesentov. Trgovske in obrtniške kroge je v imenu zbornice zastopal pri komisiji g. Lovro Petovar, zbornični svetnik in posestnik v Ivanjovcih.

Med važnimi protokolarnimi izjavami bi bilo omeniti, da je bila po načrtu dovozna cesta pri kolodvoru Veržej tako izpeljana, da bi imeli prebivalci občine Krapje zelo neugoden dovoz, odnosno za kakih 150 metrov daljšo pot. Vsled tega se je protokolirala zahteva interesentov, da naj se dovozna cesta uredi tako, da se bo tudi Krapenčanom po možnosti ustreglo. Pričakovati je, da se bo zadevi ugodilo.

V Ljutomeru kolodvor še ni določen in je sedaj novi projekt nekoliko za Glavnim trgom res v vsakem oziru v ugodnem položaju in se je zanj izrekla večina interesentov, med njimi tudi zastopnik trgovske zbornice. V Ljutomeru se bo po otvoritvi nove železnice ustanovila glavna carinarnica namesto dosedanjih dveh carinarnic v Gornji Radgoni in Murski Soboti. V to svrhu se bodo dali najboljše porabi objekti sedanje ljutomerske železniške postaje. Nova postaja pa bi bila poleg ugodne lege za poldrugi kilometer bližje sredini trga in bližje tudi vsem na spodnji strani Ljutomera ležečim občinam, ki gravilirajo na ljutomersko postajo. Zato bi tudi odpadlo poštalništvo pri trgu, ki je bilo poprej za-

htevano ob priliki trasirske in postajne komisije. V interesu celega ljutomerskega trga je, da se ta nov projekt v resnici izvede.

Zemeljska dela in gradba malih objektov že na celi črti med Ljutomerom in Ormožem prav intenzivno napredujejo. Vendar dela vse skupaj ulis, da se ministrstvo saobračaja, odnosno direkcija za zgradbo novih železnic še ni odločilo, ali naj bo to prvo- ali drugovrstna proga. Sedaj pa se vedno bolj opazuje, da se od tega načrta popušča in projekt povsod utesnjuje in skrčuje. — Splošno prevladuje ulis, kakor da se hoče tu namestiti vsa stara šara, ki je preostala iz demobilizacije in ki jo drugod niso mogli dosedaj uporabiti. Proti takim mahinacijam in poskusom moramo najodločneje nastopiti.

Most čez Muro se hoče napraviti provizoričen in bo vzdrževanje tega mosta, na katerem se nahaja nebroj vijakov, katere treba vsak dan pregledati, veliko stalo, stala bode pa tudi veliko zamenjava mosta s trajnim.

Potreba bi bila torej, da se ministrstvo enkrat jasno odloči, kaka da naj ta proga bode in da se naj potem v tem pravcu enotno celi ustroj izvrši.

Naši interesi zahtevajo, da se naj zgradi prvovrstna proga, to je, da bi nosila 20 tonske vozove, ker je vendar dana mogočnost, da bi se razvil tukaj tranzitni promet v Čehoslovaško in tudi Nemško Avstrijo. Lažje bi se pa v tem slučaju le priključni deli popravili, kakor pa ti in še nova železnica.

Zgleda tudi, da se gradba ne more razmahniti tako, kakor bi se lahko in to vsled pičlega stanja blagajne.

Zato bi bilo nujno potrebno, da se nadaljni gradbeni kredit, ki je kakor poročajo časopisi, že odobren, tudi nemudoma nakaže sekciji v Ljutomeru. Končno bi bilo želeži, da se politični obhod za ostale dele prekmurske železnice čimprej izvrši, ker je to v interesu prizadetega prebivalstva, posebno pa gospodarskih krogov, kakor tudi pospešitve gradbenih del.

Ivan Mohorič:

Telefonske zveze za glavni medkrajevni promet.

a) Ljubljana-Zagreb.

Zato bi bilo po mojem mnenju tudi v prvi vrsti posvečati pažnjo direktnim zvezam med glavnimi mesti to so Ljubljana, Maribor, Zagreb, Beograd ter Trst, Gradec in Dunaj odnosno v širšem okrožju Ljubljana, Zürich, München, Frankfurt, Berlin, itd. V tem oziru pa smo baš zelo na slabem. Dan na dan čujemo pritožbe o slabih zvezah z Zagrebom, o vednem motenju pri pogovorih, o težavnosti dobiti spoj in drugih neprilikah. V Zagrebu je denarna in blagovna borza, s katero morajo delati naši denarni zavodi. Potom Zagreba dobivamo večji del časopisnih poročil; tam imamo ravnateljstvo drž. železnic in nebroj drugih poslovnih stikov. Poleg tega nam mora Zagreb posredovati stike z Beogradom. — Sedanje zveze so, kakor sem že uvodoma omenil, popolnoma nezadostne, da bi obvladale ta promet in vsled tega trpijo naši denarni zavodi, od katerih včasih celo dopoldne dobi samo eden zvez z Zagrebom. Potem trpi tudi cela naša časnikarska poročevalna služba, ki ne

more ob pravem času dobiti nujnih najnovejših vesti, ker ne dobi za sklep lista pravočasno spoja vsled prevelikega števila interesentov, ki zahtevajo zvezo. Tu je remedura nujno potrebna in se da odpomoči temu samo na ta način, da se zgradi vsaj še ena direktna telefonska zveza med Ljubljano in Zagrebom.

Enako zahtevo stavijo tudi štajerski krogi glede spoja med Mariborom in Zagrebom, kjer sedaj ni direktnega voda, marveč sta vanj vključeni centrali v Čakovcu in Vavrždinu, ki pa skoro cel dan rabite telefonski vod za lasten promet. — Trgovska zbornica je poslala o tem ministrstvu obširno spomenico, v kateri je utemeljila potrebo novega voda.

b) Ljubljana-Maribor.

Med Ljubljano in Mariborom, kjer je promet tudi jako živahen imamo štiri telefonske vode in sicer tri direktno, enega pa z vključitvijo centrale v Celju, medtem ko vodi iz Celja še en poseben vod v Maribor, na katerega so priključene Konjice in Slovenska Bistrica. Od omenjenih

štirih vodov so trije iz bronaste in eden iz železne žice. Od bronastih je naše ministrstvo pošte in telegrafov oddalo brez vsakega zaslišanja interesiranih gospodarskih krogov in brez upoštevanja interesov naše telefonskega prometa dva voda inozemcem v uporabo in sicer za promet med Trstom in Gradcem ter med Trstom in Prago. Tako preostaja za medkrajevni promet med Ljubljano in Mariborom, ki je vedno bolj intenziven, samo ena bronasta žica, na kateri se drenjajo vsi interesi. Ker zavzamejo pogovori državnih oblasti veliko časa, preostaja za privatnike malo časa na razpolago in še tedaj se mora vod uporabiti za daljne zveze. To je velika ovira za one poslovne kroge, katerih kupčijski uspeh je odvisen od jočnega, rednega in hitrega prometa in katerih bistvo delovanja tvori nagla in neposredna telefonska informacija.

Mislím, da bi baš tu morala naša centralna poštna uprava predvsem pričeti, da zboljša telefonske zveze, ker so to kraji s 400 do 500 in še več krajevnimi telefonskimi naročniki, katerih velik odstotek dnevno potrebuje medkrajevne telef. zveze.

c) Ljubljana-Beograd.

Prav rak-rana za celo naše gospodarstvo in za poročevalno službo je bilo in je pomanjkanje direktno brzojavne in telefonske zveze Ljubljane z Beogradom. Vsled pomanjkanja te zveze smo zgubili mnogo šanc, ki jih je našo gospodarstvo po prevratu imelo v rokah, ki jih pa vsled odvisnosti od zagrebškega posredovanja nismo mogli izkoristiti. Za to zvezo so se vodili dolgotrajno boji in kakor izgleda, imamo sedaj nekoliko upanja, da vendar le dosežemo direktno telefonsko in brzojavno zvezo z našo metropolo. Jasno je, da kljub temu, da bo ta zveza dala Ljubljani velike nove prometne ugodnosti, da je glavni namen te zveze spoj Beograda z velikimi poslovnimi centri v zapadnih in severnih državah v Italiji, Nemčiji in Švici. Zgradba takih direktnih zvez je bila zahtevana na obeh mednarodnih pariških telefonskih konferencah, kjer so kazali baš Angleži največje zanimanje, da dobijo velike transkontinentalne telefonske zveze iz Anglije preko srednje Evrope in naše države na vzhod.

—o—

Hilarij Vodopivec, načelnik finančnega ministrstva:

Banke in davki.

(Nadaljevanje.)

Iz gornjih primerov vidimo, da so ključni obdavčenja v Sloveniji, Dalmaciji, Hrvaško-Slavoniji in Vojvodini ne samo mnogo višji negoli v Srbiji, Bosni in Hercegovini, nego iz gornjih primerov vidimo še, da igra v prvih pokrajinah važno vlogo razmerje čistega dobička k delniški glavnici, t. j. rentabilnost, ki je merodavna za progresijo davčnih odstotkov. V Sloveniji in Dalmaciji se ta progresija izraža in potencira na dva načina in sicer v prvo na ta način, da se od prebitka izmed 10% od glavnice imovine in faktično izplačane dividende doplača še dva procenta od onega dela prebitka, ki odgovarja 5% delniške glavnice, in od ostalega dela prebitka 4% (novela o osebnih davkih z dne 23. januarja 1914, d. z. št. 13); v drugo se pojavlja davčna progresija v Sloveniji in Dalmaciji še pri vojni dokladi (ces. naredba z dne 28. avgusta 1916, d. z. št. 280), ki iznaša 30% od rednega davka, ako tvori čisti dobiček 6 do 8% vložene glavnice z rezervami vred (lasna glavnica), 40% od rednega davka, ako tvori čisti dobiček 8 do 10% vložene glavnice, 50% od rednega davka, ako tvori čisti dobiček 10 do 12% vložene glavnice, 70% od rednega davka, ako tvori čisti dobiček 12 do 14% vložene glavnice in 80% od rednega davka, ako čisti dobiček presega 14% vložene glavnice. Ta doklada po rentabilnosti odmerja se kot vojna doklada obenem s stalno 20% doklado, ki je bila s finančnim zakonom za leto 1920/21 všteta v 90% državno doklado (t. j. 20% vojna doklada in 70% kot bivša deželna doklada).

Po madžarskem zakonskem članku XXXIV. iz leta 1916, po katerem se davek odmerja v Vojvodini, Hrvaški in Slavoniji, temelji progresija davčnega ključa na rentabilnosti, ki se izraža na sledeči način: temeljni davek za industrijska podjetja je 10%, za ostala podjetja (torej tudi za banke) 12% od čistega dobička, ako in v kolikor čisti dobiček ne presega 10% vložene glavnice; dalje 12% odnosno 14% onega dela dobička, ki iznosi 10 do vključno 15%

vložene glavnice; 14% odnosno 16% onega dela dobička, ki iznosi 15 do vključno 20% vložene glavnice; 16% odnosno 18% onega dela dobička, ki iznosi 20 do vključno 25% vložene glavnice in 18% odnosno 20% onega dela dobička, ki presega 25% vložene glavnice.

V Srbiji odvisi davčna progresija enostavno od višine čistega dobička; po členu 56. zakona o neposrednih davkih iz leta 1884 iznosi davek:

	Din	Din
3-5% od čistega dobička do	2.000	2.000
4 % od čistega dobička od	2.001	4.000
4-5% od čistega dobička od	4.001	6.000
5 % od čistega dobička od	6.001	10.000
5-5% od čistega dobička od	10.001	15.000
6 % od čistega dobička od	15.001	20.000
6-5% od čistega dobička od	20.001	25.000
7 % ako čisti dobiček presega	25.000	Din.

V Bosni in Hercegovini se pojavlja davčna progresija samo v odstotkih državne doklade, ki je bila uvedena s finančnim zakonom za leto 1920/21 in ki iznosi:

od temeljnega davka do	2.500 D	100%
od temeljnega davka do	7.500 D	200%
od temeljnega davka do	25.000 D	300%
ako temeljni davek presega	25.000 D	400%

V Bosni, Hercegovini in Srbiji je torej merodavna za progresijo davčnega ključa višina temeljnega davka odnosno čistega dobička in se stopnjevanje svršava v Bosni in Hercegovini že pri osnovnem davku od 25.000 Din, v Srbiji celo že pri čistem dobičku od 25.000 Din, kar pač ne odgovarja današnjim razmeram.

Iz vseh navedenih podatkov se vidi jasno, da način obdavčenja bančnih podjetij in sploh društev, ki polagajo javno račune, zahteva hitre in enotne remedure. Tudi smo iz dosedaj izloženega videli, da je tehnična stran davčne odmeritve v Sloveniji, Dalmaciji, Hrvaški, Slavoniji in Vojvodini tako komplicirana, da more v konkretnem primeru le strokovnjak presoditi, da li je obdavčenje pravilno izvršeno. Nič manj težka naloga čaka cenzora, ako hoče ustanoviti, da li je davčni čisti dobiček pravilno izračunan, posebno, ako je društvena bilanca — kar se v praksi često dogaja — z davč-

no-pravnega vidika nespretno sestavljena. Že kdor sestavlja društveno bilanco, mora temeljito poznati davčne zakone. Vsled nezadostne paznje ali vsled nepoznanja davčnih zakonov pride podjetje nevede in gotovo nehoče v položaj, da se mu odmeri višji davek, nego bi mu po zakonu pripadal. To je danes tem nevarnejše, ker nimamo več centralne cenzure davčnih odmeritev; sicer pa je tudi bivše cenzurno oblastvo (oddelek finančnega ministrstva na Dunaju) ščitilo v prvem redu državne interese in se ni posebno ogrevalo za pogoške, ki so bile v prid državi in se stranka ni pritožila proti davčni odmeritvi.

S temi splošnimi potezami sem hotel čitatelje orijentirati o današnjem stanju davčnih predpisov, v kolikor se ti tičejo bančnih in sličnih podjetij. Da vidimo sedaj, v katero smer se v tem pogledu orijentira naše bodoče zakonodavstvo. Za kumanudijevega ministrovanja je posebna komisija izdelala zakonski predlog o neposrednih davkih, s katerim naj bi se reguliralo tudi obdavčenje društev, obveznih javnemu polaganju računov. Ker bo ta zakonski načrt v doglednem času stopil v razpravni štadij našega zakonodavnega tela, vidi se mi umestno, da opozorim javnost na nekatere važnejše momente tega zakonskega načrta. Na tem mestu hočem razpravljati le oni del zakonskega predloga, kateri se bavi z obdavčenjem društev, obvezanih javnemu polaganju računov, in v prvi vrsti bodem imel v vidu banke in denarne zavode sploh. V tem delu zakonskega predloga, ki obsega člene 105 in 123, je najvažnejša novost ta, da bi društva morala plačati dve vrsti davka, in sicer davek od čiste imovine in davek od čistega dobička; davek od čiste imovine bi v progresivnih procentih iznašal 0,4 do 1,2% in od čistega dobička v progresivnih procentih 10 do 25%. — Za progresijo ni merodavna absolutna višina čiste imovine ali čistega dobička, temveč rentabilnost, to je odstotna relacija izmed zneska čistega dobička in zneska čiste imovine; ta relacija se stopnjuje od 6% dalje do 30% in čez.

Stopnjevanje, kakor je je zamislil zakonski načrt, je ponesrečen circulus vitiosus, ker podira na eni strani, kar na drugi strani gradi. Odstotek rentabilnosti namreč pada in z njim pada odstotek rentabilnosti obeh vrst davka, čim večja je čista imovina v razmerju do čistega dobička in raste odstotek rentabilnosti in z njim odstotek obeh vrst davka, čim manjša je vrednost čiste imovine v razmerju do čistega dobička. Z drugimi besedami: čim manjša je relativna razlika izmed vrednostjo čiste imovine in zneska čistega dobička, tem večji so odstotki, ki pridejo v poštev za odmeritev obeh davčnih vrst in narobe. Ker pa odstotki davka na dobiček rastejo hitreje nego li promili davka na imovino, se more dogoditi primer, da dve banki z enakim čistim dobičkom, a z različno čisto imovino, bi plačali po členu 119, II, zakonskega predloga različne vsote davka in sicer bi plačala večji davek ona banka, katere je izkazala manjšo čisto imovino. Naj dokažem to s primerom:

(Konec sledi.)

Davek na poslovni prdmet.

Trgovca z dežele nam piše:

Te dni kroži po časopisju uradna ugovore, da smo edino v Sloveniji dosedaj v redu plačevali davek na poslovni promet. V drugih pokrajinah se je priredba iz tehničnih razlogov zakasnila.

S tem smo dobili uradno potrdilo za naše ponovne trditve, da se v drugih pokrajinah ta davek ne pobira. Ne zanima nas, kakšni razlogi so povzročili to dejstvo, ampak zanima nas dejstvo samo, ki znova dokumentira specijelno slovensko davčno prakso v tem smislu, da se zakoni pri nas v Sloveniji izvajajo

v polnem obsegu, dočim v drugih pokrajinah ni take »gorečnosti« za predpisovanje davčnih bremen.

Naš odpor proti temu davku izza uzakojenja ni bil usmerjen proti davku samem, ampak le proti načinu pobiranja in izvrševanja zakona. Vsakdo bridko občuti, da so mu zabranjena vsa pravna sredstva, ako pravočasno ne predloži prijave. Ravno v tem pogledu bi naša finančna uprava lahko mnogo pripomogla do tega, da bi se ostrina davka vsaj v formalnem oziru nekoliko ublažila s tem, da bi se za prehodno dobo milostnim potom dovoljeval izpregled dalekosežnih posledic, ki jih povzroča večkrat opravičljiva zamuda ali opustitev prijave. Naj bi se nam v Sloveniji, kjer plačujemo davek s tako točnostjo, da smo deležni javne pohvale vsi: davkoplačevalci in še bolj finančna uprava, prizna iz hvaležnosti vsaj možnost, da se takrat, kadar bi se pritožbi ugodilo, ako bi se prijava predložila, izpregleda trde posledice zakona.

Južna železnica in njena ureditev.

(Nadaljevanje.)

ZAOSTANKI.

Povrnitev zaostankov in širiodstotnih obligacij v markah se uredi na ta način: Pred 1. oktobrom 1884 izžrebane in še ne poplačane obligacije in pred 1. oktobrom 1908 dotekli kuponi se smatrajo zapadlim in se sploh ne plačajo. Glede ostalih zaostankov se odplačajo na francoske franke se glaseče obligacije z 90 zlatimi franki in vse širiodstotne marčne obligacije vključivi zaostanke po nominalni vrednosti v državnih markah. Potem se odplačajo na francoske franke se glaseči kuponi z doteklostjo vključno 1. julija 1914 v francoskih frankih in sicer kuponi triodstotnih obligacij s 6,50 franka, kuponi petodstotnih z 12,50 in kuponi širiodstotnih obligacij — Serija W — z 10 franki. Devel zaostalih kuponov z doteklostjo po 1. juliju 1914 do vključno 1. januarja 1919 se odplača z dvema zlatima frankoma za kupon in osem zaostalih kuponov z doteklostjo po 1. januarju 1919 do vključno 1. januarja 1923 z 1,40 zl. franka za kupon. Plačilo po 1. juliju 1914 doteklih kuponov se bo izvršilo tekom 25 let potom žrebanja številke zaseženih obligacij, kamor so ti kuponi spadali. Morebitne izven pogodbe sklepajočih držav pri izplačilu zaostankov plačljive pristojbine grede na breme posestnikov kuponov. Države se zavežejo, da bodo vsa na podlagi sporazuma jim pripadla plačila plačale naravnost obligacijskemu fondu in sicer do nove odredbe pri Francoski banki — Banque de France.

ZASTAVNE PRAVICE.

Skupnost obligacionarjev dobi v zagotovitev svojih zahtev sledeče zastavne pravice:

1. V zahtevah družbe napram državam: v slučaju državnega obrača odškodbo za uporabo prog, v slučaju družbinega obrača pa iz naslova garancije;

2. v gotovini obligacijskega fonda.

Na omrežjih družbe pride v bodočnosti v prvi vrsti v poštev pravica obratnega vodstva kot servitut uporabe z brezpogojno prednostjo pred vsako servitutno, zastavno ali hipotekarno pravico. — Zastavno pravno zagotovitev zahtev obligacionarjev na omrežjih je urejena tako, da pridejo neposredno po obratni pravici držav na vsakem omrežju takoj zahtevne pravice obligacionarjev. Izvršitve teh zastavnih pravic se sme poslužiti odbor obligacionarjev kot zastopnik skupnosti obligacionarjev šele tedaj, če ena od pogodb sklepajočih držav ni ob pravem času izvršila svojih dolžnosti napram obligacijskemu fondu.

Glede vplačila v zlatih frankih se določa takole: Zlati frank je 20. del dvajsetfrankovskega zlata latinske novčne unije, ki tehta pri čisti vsebini 90 % 6,45161 grama. Vplačila držav se izvršijo lahko ali v efektivnem zlatu ali pa v plačilnih sredstvih onih držav, kjer je zlata cirkulacija efektivna in tore ni prisilnega kurza. Države plačajo lahko tudi v francoskih frankih in sicer na podlagi preračuna, ki se izvrši po srednjem kurzu londonske borze za dobo desetih dni; zadnji kurz mora biti osem dni pred vplačilom. Odbor obligacionarjev pa sme vplačilo v francoskih frankih omejiti na gotovo vsoto. Če v času vplačila ni nobene dežele, kjer bi obstojala efektivna in prosta cirkulacija zlata, se vplača v francoskih frankih, seveda v razmerju teh frankov napram zlatim. Če nastane v tem oziru — glede določenja razmerja — kak spor, določa kot razsodnik o njem guverner Angleške banke. Izbris uničenih, izgubljenih ali ukradenih obligacij se izvrši v Parizu in velja za to francoska zakonodaja.

Davčna prostost se uredi tako, da je obligacijski fond z vsemi dohodki, ki mu prihajajo od železnice, oproščen vseh davkov, doklad, pristojbin, taks, prisilnih posojil in sploh vsakega tovrstnega plačila. Obdavčijo se torej lahko samo dohodki iz privatnega posestva.

Če vrši obrat v kakem omrežju družba sama, bo morala plačati dobični državi kot delež na dobičku 25 odstotkov onega morebitnega čistega dobička, ki prekorači zajamčeno vsoto, v kolikor se ta čisti dobiček ne uporabi za povračilo garancijskih predujmov. Oproščena je pa vsakega davka na ta čisti dobiček. Davčna prostost je deloma omejena, ker je treba plačati predvsem realne davke v breme garanciranega obratnega računa. Treba je plačati tudi rentni davek. Ta davek pa ne velja za vplačila držav na podlagi sporazuma. Slednjič je treba plačati tudi pristojbinski ekvivalent.

(Konec sledi.)

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Blagovne zadrage in trgovci.

Pod tem naslovom priobčuje »Narodni Gospodar«, glasilo Zadrugne zveze v Ljubljani, članek izpod peresa g. dr. Basaja, ki ugotavlja, da so začeli trgovci precej močno napadati blagovne zadrage. Pri tem se obrača g. pisec proti izvajanju članka »Pridobitne in gospodarske zadrage pa trgovski gremiji«, ki ga je prinesel naš list v svoji 38. letošnji številki.

Gotovo bi nas le zadovoljilo, če bi na svoja izvajanja brali prohodkaze, da smo se v trditvah in mnenju o poslovanju naših konsumnih društev — o teh je bil namreč v glavnem govor — motili. Žal nam pa je, da se je gosp. pisec »Gospodarjevega« članka — sicer na glasu kot zadrugni strokovnjak spustil le v teoretskarazmotrivanja ovelikihkoristih zadrugništva za konsumente v boju proti temu, v kar se je pri nas razvila trgovina po vojni, — to je hipertrofiji trgovskega sistema na škodo drugih stanov — ki jo zaznamujemo z verižništvom« in da h koncu zaključuje s pozivom, »da na taka izzivanja odgovorimo s takim ravnanjem, ki bo naše zadrage okrepilo, trgovce pa privedlo do molka.« Na taka izvajanja pa si moramo le dovoliti nekaj opazk.

Opozorjamo predvsem gospoda dr. Basaja, da ima v tej stvari posla s poštnim trgovstvom in ne verižniki. Prav solidna in poštna trgovina je, ki ima ves interes na tem, da se izrodki trgovine odpravijo. To pa ne velja le za posamezne poklicne trgovce, marveč tudi za one, žali-bog številne konsumne organizacije, ki so jim lepi odzivi in statuti le na-

vadna krinka za tako poslovanje. kakor smo ga v našem listu opisali. Zavarujemo se proti očitku, da trgovstvo napada solidno zadrugništvo. Nismo nasprotovali in tudi danes ne nasprotujemo raznim zadrugam, ki izpolnjujejo nalogo, da preskrbe ljudstvo gotovega stanu s surovinami, gospodarskimi orodji in stroji, semeni itd. Tudi ne ugovarjamo, če se privilegirajo konsumi, ki se svojih pravil in zakonitih predpisov drže in če se dajejo ugodnosti nabavljalnim zadrugam, ki naj radi prihranjenih režijskih stroškov oskrbe bednejše sloje z vsakdanjimi potrebščinami po nižjih cenah. Smo pa proti onim zadrugam, ki se štafotov in obrtnih predpisov ne drže, marveč trgujejo kar vsak, magari tudi »verižniški« trgovec, ki privilegije zadrug le zlorablja, prodajajo pa z ozirom na slabo kvaliteto blaga mogoče še po višjih cenah, kakor »oderuški« trgovec, ki mora pri enakih prodajnih cenah plačevati drugo režijo, visoke davke, ki nima transportnih in tarifnih ugodnosti in državnih subvencij. Da zadrugni člani pri mnogih konsumnih društvih od dobička nimajo toliko, kakor je za nohtom črnega, gospodu dr. Basaju, ki bi tudi take slabosti zadrug moral poznati, ne bomo dopovedovali in tudi ne zadrugnikom, ker to dobro vedo iz lastne skušnje. Mesto s teoriziranjem o idealnih namenih zadrug bi nam bilo za koristi ljudstva in narodnega gospodarstva uspešno delovanje posebno konsumnih društev bolje dokazano, ako bi videli, kolika je na eni strani vrednost davščin, ki jih zadrugam, ki se pečajo dejansko z navadno trgovino, ni treba plačati in pa raznih drugih privilegijev — in koliko znaša na drugi strani dobiček, ki se je razdelil med člane, vstevši napetost med trgovčev in zadrugno (konsumno) prodajno ceno. Sodeč po vsakdanjih praktičnih izkušnjah, bi pri rezultatu obmolnil gospod dr. Basaj, ne trgovci.

Kar se tiče očitka, da se je kakor bankarstvo v sindikate organiziralo tudi trgovstvo v gremije pod pretezo, da gre za zaščito življenjskih interesov, dočim gre v resnici za brezvestno odiranje drugih stanov(II), bi gospodu dr. Basaju le omenil, da gremiji zastopajo interese trgovcev in zadrug (konsumov), ker so oboji njih člani in da so gremiji po obrtnem redu predpisane prisilne trgovske strokovne organizacije (zadrage), o čemur bi on kot zadrugni strokovnjak moral biti vsekakor poučen.

V prepričanju, da gospod dr. Basaj ni tako hudo mislil, kakor pa je pisal in da je imel pred očmi le lepe sanje o idealnih ciljih zadrugništva, ne pa manj lepe realnosti konsumnega poslovanja v praksi, mu njegove precej deplacirane očitke trgovstvo odpušča in ga vabi, da z njim vred sodeluje pri čiščenju »hipertrofije trgovskega stanu« tako pri poklicnih, kakor pri konsumnih trgovcih.

Kreditni denar. (Poštni ček.)

Medtem, ko je bančni ček kot nosilec kreditnega denarja namenjen v prvi vrsti večjim trgovskim in industrijskim središčem, kjer imajo navadno tudi banke svoja glavna torišča, je pa poštni ček po svoji osnovi kakor vstvarjen za vsesplošno vporabo posebno v manjših provincijalnih krajih, kjer banke nimajo svojih ekspozitur, pač pa se tam nahajajo poštni uradi. Poštni urad pa ima danes skoraj vsaka večja vas, neglede na trge in provincijalna mesta je na ta način podana danes slehernemu možnost, se udeležiti poštočkovnega prometa. Ta omogočuje vsakomur, da si na jednostraven in priprost način ubira terjatve, zbira vplačila na svojem računu (kontu) in na podlagi te imovine poravnava drugodne obveznosti in to celo nasproti takim, ki niso sami udeleženi na poštočkovnem prometu. Ako ima poleg poštoče-

kovnega konta še tekoči račun pri kakšni banki, mu daje to še prednost, da si preostanke svoje imovine, ki jih trenutno ne potrebuje, lahko predokazuje na svoj bančni račun, ker mu banka imovino bolje obrestuje, kakor pa poštnečekovni urad.

V jugoslaviji smo podedovali poštnečekovne zavode po avstrijski upravi, kakor n. pr. v Ljubljani za Slovenijo, v Splitu za Dalmacijo, v Sarajevu za Hercegovino in Bosno, ter v Zagrebu za Hrvatsko in Slavonijo. V Beogradu se je v zadnjem času ustanovila tudi poštna hranilnica in se bodo s tem agende čekovnega uradovanja razširile tudi na celo Srbijo, Crno goro in Vojvodino, ter imamo na ta način celotno ozemlje spojeno v direktni poštnečekovni promet. Za sedaj obsega pa ta promet samo čekovno in pa klirinško (clearing) poslovanje. Upeljalo se pa bode tudi hranilnično poslovanje z nakupovanjem vrednostnih papirjev, dajanjem lombardnih posojil itd. K čekovnemu prometu se more pripustiti vsaka privačna oseba, trgovska hiška, vsako javno oblastvo, vsaka pravna oseba, družba ali zavod.

Za pristop se prijavi vsak zainteresirani pri svojem poštnem uradu, kjer se dobi brezplačno pristopno izjavo in plača temeljno vlogo 100 Din. Pravno osebo, družbo ali zavod prijavijo zastopniki, ki se pa morajo izkazati s potrebnimi listinami: izpis iz trgovskega registra, predložiti pravila itd. Izjavo z izkazi vrednosti pošlje pošta čekovnemu uradu.

Na podlagi prijav in pa temeljne vloge otvori čekovni urad račun pod gotovo številko ter s posebnim obrazcem zahteva od prijavitelja, da poda svoj podpis, oziroma podpis pisne osebe, ki naj bi imele pravico razpolagati z imovino s pomočjo čekov.

Ako se spremene osebe, ki imajo pravico razpolagati z imovino s pomočjo čekov, mora lastnik računa zahtevati nove obrazce, da predloži nove podpise.

Vlagati se more v čekovnem prometu:

1. s čekovnimi položnicami;
2. s poštnimi nakaznicami in
3. s pripisom zneskov, ki jih nakazuje s čeki drugi lastniki računov (klirinški promet).

Višina imovine na računu je neomejena in se lastniku poroča o vsakem plačilu ali izplačilu, vpisanem na njegovem računu s tem, da se mu pošlje računski izpisek.

Čekovne položnice so sestavljene iz treh delov: iz prejemnice, ki tvori pošto vplačila, iz položnice, ki služi za obvestilo lastnika računa in iz vpisnice za vknjižbo pri čekovnem uradu.

Rabiti se smejo samo položnice, ki jih izdaja čekovni urad sam po lastnikovem naročilu na podlagi posebnih naročilnih obrazcev, ki se mu jih pošlje v ta namen.

S položnicami se morejo opravljati vplačila na vsaki pošti, toda samo na račun, na katerega se glasi položnica. To se mora izpolniti s črnilom ali pa s pisalnim strojem. Za datum se mora navesti dan v istini opravljenega vplačila. Prejemnica se opečati pri vplačilu s poštnim pečatom in vrne prinoscu kot postrdilo vplačila. Položnica in vpisnica se pošlje čekovnemu uradu, ki pripiše vplačani znesek lastniku računa in ga obvesti o tem z računskim izpisom, kateremu se priloži položnica.

Na prednji strani položnice se lahko na gornjem robu dodajo kratke knjižbene opazke, katere se tičejo vplačila, ki pa ne smejo obsežati več nego eno črko in do pet števk n. pr.: r 14/5, F 234/2.

Ako se porabi zadnja stran položnice za sporočila, se mora frankirati, kakor poštna dopisnica (50 pl.). Izjemo tvorijo službena naznanila pod geslom: »Na uradno zahtevo«, »Poštne prosto, službeno.«

Vsak lastnik računa lahko pooblasti poštni urad, ki mu dostavlja pošto, naj se pošle nakaznice (tudi povzete in položne), ki dosepevajo zanj — izvzemši telegrafične in ekspresne — pripisujejo na njegov račun.

čun potom položnic, ki jih v ta namen odstopi poštnemu uradu. Ljubljanski lastnikom čekovnega računa n. pr. pa tudi tega ni treba, ampak pošta pošlje kupone nakaznic čekovnemu uradu, ki mu jih po vknjižbi pošlje z računskimi izpiski.

Lastnik računa sme vsak čas razpolagati s svojo imovino, ki mu je bila z računskim izpisom naznanjena, v kolikor presega osnovno vlogo 100 Din, v kakršnokoli delnih zneskih. V ta namen služijo čekovni obrazci, ki jih izda čekovni urad v knjižicah rdeče barve z naslovnimi podatki lastnika računa.

(Konec sledi.)

M. Savić:

Nаша industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Meseca aprila 1920 je pričela v Zagrebu z obratom delniška družba »Horlusi«, prva hrvaška tovarna konzerv, katere letna kapaciteta znaša okrog 100 vagonov konzerv. Tovarna je sedaj v razvoju in še toliko ne izdelava, toda osvaja teren. Izdeluje komplete in marmelado. Blago kupuje po Hrvaškem in Vojvodini. Marmelado izdeluje tudi tovarna »Union« v Zagrebu in sicer okrog 5 vagonov. Sadje dobiva po večini iz Vojvodine, dalje izdeluje marmelado tudi Lachman in drug v Zagrebu. Marmelado prodaja po celi državi.

Poleg teh se nahajajo na Hrvaškem in v Slavoniji še manjše tovarne, ki izdelujejo kisle kumarce, kisle zelje in repo, kompot in marmelado. Marmelado izdelujejo tudi veleposelniki iz lastnega sadja in sicer okrog pol milijona kilogramov letno, da bolje vnovčijo svoje sadje.

V Sarajevu se nahaja »Pehar«, prva bosanska - hercegovska tovarna sadnih in sočivnih konzerv, delniška družba, ki izdeluje kisle kumarce, kisle zelje, kisle paprike in marmelado. Za izdelavo marmelade ima najmodnejše stroje. Leta 1917 in 1918 je izdelala po 10 vagonov marmelade, leta 1919 dva vagona, a leta 1920 in 1921 po 1 vagon. Vzrok temu je ta, da so se tuji, ki so bili njegovi odjemalci, po osvobojenju po večini izselili. Kislega zelja, kumarce in paprike izdeluje le toliko, da krije potrebo Bosne in Hercegovine. Obrat gre sedaj zelo dobro. V Sarajevu se sedaj gradi nova konzervna tovarna »Miva«, v kateri je kot tehnični upravnik slovit strokovnjak Havelka. Po vzorcih, ki so bili razstavljeni na razstavi v Sarajevu, je upati, da bo ta tovarna delala naši industriji čast.

Delniška družba »Triglav« v Šmarci pri Kamniku izdeluje letno okrog 4 vagone marmelade, a izdelala bi lahko okrog 30 vagonov. Aparate za izdelavo marmelade ima od tvrdke Rotter na Dunaju. Izdelke prodaja po Sloveniji, deloma tudi po Dalmaciji. V Ptujju izdeluje Adolf Zelinšek okrog 10 vagonov kislega zelja in 2 vagona repe. V Mariboru izdeluje Mariborska tovarna za izdelavo sočivja okrog 15 vagonov kislega zelja in repe. V Ljubljani dela g. Potnik sadne sirupe brez alkohola za grog, dalje sadne in vegetabilne (dišavne) esence, sadne likerje in sadne eter. Izdelava lahko dnevno 50 do 100 kg esence in pa 1.500 do 2.000 kg sirupa. Ekstrahiranje sadnih dišav se vrši s pomočjo prečiščenega alkohola. — Sočivne konzerve izdeluje tudi Tomaž Götz v Mariboru poleg pivovarne.

Srednja Dalmacija suši okrog 60 do 70% svojih finih višenj in jih izvažava za izdelavo likerjev v inozemstvo in sicer okrog 20 vagonov sušenega blaga. Ostanek pa porabi za izdelavo likerja v Zadru. Središče produkcije je občina Polica z vasi Jesenice, Postrana in Duče, občina Omiš in vasi Ragoznica in Svinjišče, občina Krajna, vasi Brela in Dječevica, kakor tudi v ostalem celem splitskem, zadarskem in šibeniškem kotorju.

Napravili smo pregled naše konzervne industrije, da vidimo, kako

daleč smo dospeli. Naša konzervna industrija dela za krije domače potrebe in navadno se kupuje industrijske izdelke, ko se porabi zalogo, ki si jo vsako gospodinjstvo napravi samo.

Z ozirom na izvršno produkcijo češpelj bi bil lahko krasen predmet za domač konzum in za izvoz iz Srbije in iz Bosne pekmez od olupljenih češpelj, kateremu bi bilo treba posvetiti posebno pažnjo in sicer bodisi s pridačkom sladkorja ali brez sladkorja, toda za izvoz vedno brez sladkorja, ker bi morali drugače plačati veliko carino. Ravnotako izvršten artikel bi bilo gosto skuhan sladko od marelic, češpelj, višenj in češenj, kakor tudi od vsega sadja po izbranih domačih receptih, ki bi našlo predvsem svoje konzumente v tuzemstvu, pa tudi tržišča v inozemstvu. Kar se tiče finese izdelave sladka in gostega sladka, ki je neke vrste marmelada, so gotovo žene pri nas taki mojstri, da bi ne bilo treba iskati boljših iz inozemstva. Glede izdelav mešanih vrst marmelade iz sokov, jabolk itd. bi bilo treba najti strokovnjake iz inozemstva.

Za produkcijo sladka in gostega sladka v velikem in marmelade a la amiables freres v Nantesu bi bilo pa treba sadje v dobi sezone konzervirati v škallah po 5 do 10 kg, to je opariti ga, vložiti v škatle in ga v škallah prekuhati v pari ali vodi, na to zalepiti in iz njih izdelovati sladko in sladki pekmez (marmelado) celo leto.

Enako bi bilo treba posvetiti pažnjo izdelavi sadnih kompotov za domačo potrebo in za izvoz. Veliko pažnjo bi bilo treba obrniti, da se upelje sušenje: 1. marelic v krajih, kjer se intenzivno gojijo marelice, kakor so Štip, Subotica, Kruševac, in da se upelje nabiranje mandelj in marelnih peščic; 2. sušenje breskev, kakor v Leskovcu, kjer se iz njih žge celo žganje; 3. sušenje jabolk, kakor v užiskem okraju itd.; 4. hrušk, kakor je topliški okraj iz Podjastreba; 5. sušenje češenj, kakor v dolini Nerečve v Užicah. Tu bi bilo treba takoj začeti z agitacijo med ljudstvom, ker bi se dalo sedaj doseči izvanredno visoke cene. Kot tržišče bi prišel v poštev poleg zapadnih držav tudi Egipt. Kot mesta za sadje za izdelavo pekmeza, marmelade in sadnih konzerv bi pa bilo imenovati Subotico, Novi Sad, Užice, Čačak, Veles, Štip, Tefovo itd. (Dalje sledi.)

Dobre jedi se vsak veseli.

Zato kupujte »PEKATETE«. So najcenejše, ker se zelo nakuhejo.

Izvoz in uvoz.

Izvoz žita iz Rusije. Iz Moskve javljajo, da bo Rusija v stanju, da izvozi letos najmanj dva in pol milijona ton žita.

Izvoz češkega premoga na Balkan. V Pragi se je osnovala nova delniška družba, katere je prevzela skladišče v Bratislavi in se bo specializirala za eksport premoga v balkanske države po rečnih potih.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Aktivum v čehoslovaški trgovinski bilanci. Trgovinska bilanca za mesec maj izkazuje aktivum v iznosu 376 milijonov napram 186 milijonom v mesecu aprilu. Izvoz iznaša 996 milijonov, uvoz pa samo 620 milijonov. Aktivum v mesecu maju je največji aktivum, ki se je dosegl v enem mesecu v tekočem letu. Celokupni aktivum prvih pet mesecev iznaša 1290 milijonov češkosl. kron.

Industrija.

Ladjedelnica v bližini Novega Sada. Vojno ministrstvo je odobrilo potrebne kredite za ustanovitev ladjedelnice na donavskem otoku v bližini Novega Sada. Predlog, da se otok odstopi v te svrhe, je že vložen upravi mesne občine Novi Sad.

Izdelovanje strojev in strojnih delov v Nemčiji. V Nemčiji se je v teku leta

1922 uvozilo za 10.700 ton, a izvozilo 491.000 ton. Nemčija krije lasne potrebe skoro popolnoma. Osebe, zaposlene pri izdelovanju strojev, znaša od 700 do 800 lisoč. Prodaje na domačem trgu so se v drugem semestru 1922 znatno zmanjšale. Zbog pomanjkanja surovin in poslabšanja dnevic, niso moge mnoge tovarne zadostiti zahtevam domačih odjemalcev. Mnogi odjemalci so spričo visokih nakupnih cen strojev odložili nakupe na prihodnji čas v upanju, da bodo cene padle. Sorazmerno z množino pred vojno se je produkcija zmanjšala za 50 od slo. Med tem, ko je znašala v letu 1910 produkcija delavca 6.9 ton, v letu 1911 6.9 ton, v letu 1912 7.4 tone in v letu 1913 7.7 ton, je padla v letu 1921 na 4.0 in v letu 1922 pa na 3.9 tone.

Denarstvo.

Odgoditev jugoslovanskega posojila v Franciji. Ministrstvo zunanjih zadev je dobilo poročilo, da je francoska parlamentarna komisija za zunanje posle odložila predlog glede posojila 300 milijonov francoskih frankov kraljevini Srbiji, Hrvatini in Sloveniji.

Sprejemanje tujih valut pri železniških blagajnah. Iz Beograda poročajo: Prometni minister je odredil, da železniške blagajne ne smejo zahtevati od inozemskih potnikov njihove valute za plačanje vozniških listkov in drugih železniških taks. Ako bodo pa potniki lo sami zahtevali, so blagajne dolžne sprejemati valute le od onih držav, ki so močnejše nego dinar.

Vzroki padca marke. Anketa, ki se je izvršila v namenu, da se prepreči nadaljni padec marke, je odkrila, da je dobil industrijski konzorcij štiri milijarde mark za povečanje delavskih dnevnic, toda da je uporabil ta denar za spekulacije z devizami. »Frankfurter Zeitung« poroča, da je leden pred padcem marke kupil konzorcij Hugo Stinnesa slo tisoč funtov šterlingov. Rurski industrialci so zahtevali okoli 300.000 funtov.

Davki.

Razglas davčne administracije v Ljubljani. V smislu člena 158. finančnega zakona za leto 1922/23 z dne 31. julija 1922 (Uradni list št. 105), se objavi, da je odmera najmarine za davčni leti 1923 in 1924 dovršena. 15 dnevni rok za vpogled v odmerni izkaz se določa za čas od 1. do 15. julija 1923. — Davčni zavezanci imajo pravico vpogledati v predpisnem izkazu le svojo davčno dolžnost (za druge le s 3 Din kolkovanim pooblastilom) pri Mestnem magistratu, davčnem uradu za mesto ali pa pri davčni administraciji ob uradnih urah in v zgoraj določenem času. Pri pomni se, da je v smislu določil zgoraj omenjenega zakona prizivni rok skrajšan na 15 dni in da se posebni plačilni nalogi ne bodo razpošiljali. Predpis hišne najmarine onim zavezancem, ki v 15 dneh po preteku roka za vpogled odmere ne vložijo priziva ali pritožbe pri davčni administraciji v Ljubljani, postane pravomočen. Priziv je podvržen taksi (kolku) 10 Din.

Davek na poslovni promet. Dne 21. do 23. t. m. se je mudil v Ljubljani v spremlju gosp. min. tajnika Milana Cvijanovića, načelnika finančnega ministrstva gospod Hilarij Vodopec, da tudi pri nas po nalogu gospoda ministra dr. Stojadinovića pregleda priredbo davka na poslovni promet. Ob tej priliki se je, kakor nam javlja fin. delegacija, ugotovilo, da razlike v praksi poedinih pokrajin obstojajo v bistvu le v tem, da se je priredba izven Slovenije iz tehničnih razlogov deloma zakasnila, in da se je ukrenilo, kar treba, da se davek tudi v teh pokrajinah pobere in predpiše, kakor določa zakon. Dalje se je konstatiralo, da delegacija v obče pravilno tolmači določbe in da le v nekaterih ločkah treba še normativnih navodil finančnega ministrstva.

Davek na kapital v Švici. V Švici so pri referendumu s 730.584 glasovi proti 109.484 glasovom odklonili davek na kapital. Socijalisti, ki so dali inicijativo za ta predlog, so doživeli s tem rezultatom veliko, toda nič manj podučljivo razočaranje. Glasovanja se je udeležilo 86 odstotkov volilcev. V vseh kantonih je bila velika večina proti davku.

Carina.

Carinski dohodki v prvih desetih dnevih junija 1923 pri glavnih carinarnicah države so znašali skupno 36.960.316 Din v srebru, od tega pri carinarnicah v Sloveniji in sicer v Gorenji Radgoni 169.392 Din, na Jesenicah 1.049.672 Din, v Ljubljani 2.917.430 Din, v Mariboru 2.762.416 Din, v Murski Soboti 125.025 Din, na Raketu 549.609 Din in v Celju 306.372 Din.

Iz naših organizacij.

Trgovine na Vidov dan ostanejo odprte. Z ozirom na to, da obratujejo na Vidov dan vsa obrtniška podjetja in tudi vsa industrijska podjetja ter z ozirom na to, da sledi Vidovemu dnevu praznik, je Zveza trgovskih gremijev na današnji seji enoglasno sklenila, da se pridruži stališču obrtništva in industrije ter da ostanejo trgovine na ta dan odprte, da se ustreže željam kupujočega občinstva.

Dobava, prodaja.

Dobava drv. Pri intendanturi komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu (Gajeva ulica 30a) se bo vršila dne 6. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave 25.000 m³ trdih drv za potrebe zagrebske garnizije v času od junija 1923 do 31. marca 1924. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava nosilnih vzmeti za lokomotive in tenderje. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 6. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave 203 komadov nosilnih vzmeti za lokomotive in tenderje. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava 30.000 kg papirja. Direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani razpisuje v smislu odloka ministrstva pošte in telegrafa št. 34752 od 6. junija t. l. ponovno (treljo) licitacijo za dobavo 30 tisoč kilogramov tiskarskega papirja. — Licitacija se bo vršila pri omenjeni direkciji, soba št. 2, dne 20. julija t. l. — Glede podrobnosti opozarjamo dražitelje na prvi razpis št. 8599/IV—23, objavljen v »Službenih Novinah« št. 78 z dne 10. aprila t. l., ki se spreminja v toliko, da mora vsak ponudnik ostati v besedi najmanj do incl. 20. avgusta t. l. in da je predpisano 5% oziroma pri tujih državljanih 10% kavcije ponujene svote vložiti pri pomožnem uradu ome-

njene direkcije najkasneje do 10. ure na dan licitacije. — Pogoji se dobivajo proti plačilu predpisane takse od 5 Din pri ekonomskem odseku (soba št. 10) imenovane direkcije.

Razno.

Ukinjenje kreditiranja železniške vozarine. Službeno se javlja, da se s 1. julijem ukine kreditiranje vozarine in ostalih železniških pristojbin vsem državnim oblastem razen vojaškim, kakor tudi vsem pravnim ustanovam in osebam. One državne oblasti, privatne ustanove in osebe, ki se žele še nadalje okoriščati s kreditiranjem, morajo pri glavni blagajni pristojne direkcije drž. železnice vplačati depozit v gotovem znesku v višini dvomesečnega kreditiranega zneska v ime predhodnega pokrija kredita, s katerim se bodo okoriščali. Obračun kreditirane vozarine in ostalih pristojbin se bo vršil koncem vsakega meseca.

Gradbeno posojilo v Beogradu. V petek je bilo izplačano državni hipotekarni banki švicarsko posojilo v iznosu 100 milijonov dinarjev. Od tega dobe privatniki v Beogradu 85 milijonov, a 15 milijonov proporcionalno samoupravna telesa.

Ministrstvo poljoprivrede o stanju posevov. Po najnovejših podatkih, katere ima ministrstvo za kmetištvo (Beograd, 21. junija 1923) je stanje žetve izborna, ker ni bilo slabih vremen in daljših suš, ki bi mogle poškodovati poseve. Na podlagi teh podatkov bo imela letošnja žetev zelo dobre rezultate.

Madžarske reparacije in Jugoslavija. Iz pregleda, katerega je izdalo oddeljenje za izvršenje mednarodnih ugovorov v Beogradu, izhaja, da smo dobili od Madžarske na račun reparacij in restitucij v teku meseca maja t. l. 13.930 ton premoga in 442 komadov lokomotiv.

Kamena sol iz Nemčije na račun vojne odškodnine. Uprava državnih monopolov je naročila v Nemčiji na račun vojne odškodnine za tekoče leto 24.000 ton kamene soli, za bodoče leto 36.000 ton. En del te soli je že na polu.

Nov petrolejski trust. Hugo Stinnes je ustanovil te dni nov petrolejski trust v Nemčiji, ki obsega skoro vsa boljša nemška podjetja.

Banka na ladji. Na veliki potniški ladji »Leviathan« — največja transatlantska ladja na svetu — je ustanovila družba Farmers' Loan in Trust Company iz New Yorka pravo banko. Bankirji, kakor tudi vsi drugi bodo mogli odprav-

ljati na ladji vsako poljubno denarno operacijo. Kurze bo dobivala banka poim brezličnega brzjava.

Porasi draginje na Poljskem. Uradna komisija, ki nadzoruje izvršbo zakona o pobijanju draginje, je ugotovila, da so se do 15. junija t. l. cene živinskih potrebščin povišale za 28 odstotkov napram cenam iz 31. maja t. l.

Orientalni sejmi. Pod patronatom poljske vlade se bodo vršili v Lvovu od 5. do 17. septembra t. l. orientalski sejmi, ki bodo imeli mednarodni značaj. Na sejmih ne bo zastopano samo celokupno poljsko gospodarstvo, osobito poljska industrija, sejmi bodo imeli tudi inozemske sekcije (francosko, nemško, belgijsko, avstrijsko, rusko itd.). Ravnateljstvo sejmov se trudi, da dobi prevozne olajšave za posetnike in za blago iz naših krajev tudi na naših železnicah.

Trgovinski stiki z New Yorkom. — Trgovska zbornica v New Yorku prosi, da si ji navedejo imena naših izvoznikov, ki bi želeli stopiti v stike z newyorškimi trgovskimi in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Sejm v Lionu. V Lionu se bo vršil od 5. do 21. oktobra t. l. sejm, na katerem bodo razstavljeni les in lesni izdelki. Naše poslaništvo v Parizu bo skrbelo za to, da dobi naša država na sejmšču poseben prostor, kjer bodo razstavljeni vzorci naših lesnih izdelkov. Prospekti sejma so vsem interesentom na vpogled v pisarni trgovske in obrtniške zbornice.

Razpisane nagrade, nanašajoče se na Berson gumijevce pet ein podplate. Dne 7. junija so na posebni seji sodnatečajnega kolegija izmed 1524 došli odgovorov prisodili I. nagrado 2000 Din g. Rud. Kralju, gospod. komisarju v Zagrebu, II. nagrado 1000 Din g. P. Raduloviću, policijskemu uradniku v Beogradu in III. 500 Din gđni Mili Burkelje, uradnici I. del. kons. društva v Ljubljani. Dalje so določili 30 nagrad po 100 Din in 50 nagrad po 50 Din.

Pasivna resistenca uradništva v Avstriji. Zveza avstrijskih državnih nastavlencev je sklenila na zborovanju, ki so se ga udeležile ogromne množice vseh kategorij, da prične s pasivno resistenco, ker vlada zavlačuje pogajanja o ureditvi uradniškega gmojnega položaja.

Tržna poročila.

Pšenica: baška, 78—79 kg, 2 vagona 445; 75—76 kg, 2—3 odst., ponudba

Novosadska blagovna borza (23. t. m.) 437,5; 77—78 kg, 2—3 odst., 1 vagon 437,5—440. Ječmen: baški, 64—65 kg, ponudba 290; isli 64—65 kg, 1 vagon 292,5. Oves: baški, 2 vagona 306,25; turščica: baška, 19 vagonov 262,5—265; okrogla 4,5 vagona 270—275; bela, 4 vagona 310; banalska Zenia, 3 vagona 265—266,25; banalska, Smederevo, 40 vagonov 280. Fižol: beli baški, povpraševanje 620. Moka: »0«, ponudba 670; »2«, ponudba 635; »5«, ponudba 570; »6«, 2 vagona 445; »7«, 1 vagon 425. Odrobi: baški (jula) ponudba 135; avgust 10 vagonov 130. Tendencia živahnejša.

Žito: Cene so se prošli leden v splošnem obdržale. Vlado je živo povpraševanje po blagu v roke, ki je bilo deloma nekoliko dražje. Posebno se je povpraševalo po koruzi in moki. Prometne razmere so se v zadnjem času zopet poslabšale. Stanje posevkov se more v celi državi označiti: pšenica dobro srednje, oves slab, ječmen in koruza dobra.

Živina: Slabo razpoloženje. Svinje debele so notirale 20,5, mesnate 23,25 Din s sejma v Hrvaški; goveda so notirala v Zagrebu: voli I. 12,5, II. 9—10, III. 7,5—8 Din za kg žive teže. Izvažalo se je še precej na Dunaj, v Italijo pa malo.

Kože in usnje. Položaj se ni mnogo izpremenil. Po težkem blagu se zelo se zelo povprašuje. Cene v Zagrebu: težke goveje kože 15—19, lahke 15,5 do 18, telečje 31,25 Din za kg. Izvoz miruje. Kupčija z usjem živahna. Cene v Zagrebu: vache-podplati lahki 60 do 65, težji 65—70, kruponi domači 100 do 105, inozemski 105—115, vratovi 45 do 47,5, avrni 30—35, podplati 50—55, rujava kravje usnje I. 90—100, II. 85 do 90, črna kravje usnje I. 85—90, II. 75 do 80, likanec težji (blank) 70—72, lažji 68 do 70, ševro boljši 40—45 Din.

Les. Položaj miren in zadovoljiv. Izvoz je nekaj popustil. Cene postavno slavonska poslaja: hrastovi hlodi I. 2000 do 2200, II. 1400—1600, hrastovi hlodi za furnirje 2400—2700, fino hrastovo blago 2500—3500, hrastovina na zrealni rez 3000—4000, hrastovi buli 2000 do 3000, bukovi hlodi I. 250—350, bukovi frizi 750—850, javorjevi hlodi I. 450—550, mehko lesano blago 350—450, brzojavni drogi hrastovi 50—70, železniški pragi hrastovi 33—51, bukovi 40—50, drva za kurjavo bukova I. vagon 2750—3200, II. 2200—2300, mešana 2400—2700, ogije vagon 10.000—11.000 Din. Najčvrstejša so drva za kurjavo.

TEODOR KORN**LIUBLJANA**

POLJANSKA CESTA ŠT. 3.

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov. Naprava strelododov. — Kopališke in klosetne naprave.

Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

MANA

tovarna kanditov in mlenje soli in dišav

družba z o. z.

v Ljubljani

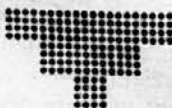
priporoča

po najnižjih cenah

vsakovrstne kandite,

zmleto morsko sol in

zmleti sladkor

WINOCET

tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi

: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Na veliko in malo!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gume, sukanec, vezanine, svilu, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

AVTOMOBILETOVORNE
OSEBNE
RABLJENE**J. GOREC**LJUBLJANA
PALAČA LJ-KRED-B.

Proda se

stabilen parni stroj s 200 HP

fabrikat tovarne strojev v Brnu in

stabilen parni stroj s 75 HP

Obadva stroja se lahko vidita v pogonu pri tvrdki

S. H. Gutmann d. d., Belišče.

Trgovski pomočnik

dober detajlist se sprejme v špeci-
rijsko trgovino v Ljubljani. Ponudbe
pod »DETAJLIST« na upravništvu
»Trgovskega lista«.

Veletgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špeterijsko blago

raznovrstno žganje,

moko

in deželne pridelke,

raznovrstno

rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave z elek-
tričnim obratom.

Ceniki na razpolago.